

Alguns bons desitjos d'apadrinament

La satisfacció i la responsabilitat que, ahora, suposa l'apadrinament de la promoció de l'any 2000 d'educadores i educadors socials de l'Escola Universitària d'Educació Social de la Universitat Ramon Llull, m'obliga a presentar a la consideració dels nous diplomats alguns criteris de comportament que són evidentment del tot discutibles*.

Crec que és convenient afirmar el principi de què l'educador ho és en tots els moments de la seva vida i que seria desitjable que el treball educatiu li suposés una bona part de la pròpia realització.

Admesa aquesta circumstància prèvia m'agradaria desenvolupar un decàleg vinculat específicament al compromís personal i professional dels educadors socials.

1. Cal educar en la informació. Educar en la informació significa tenir la capacitat de recerca de les causes i circumstàncies de la pobresa, de la violència, de l'exclusió, de les migracions i de totes aquelles situacions socials que seran objecte de la tasca diària. Però educar en la informació significa també realitzar, de cara a l'opinió pública, una lectura crítica de les notícies, una contrastació de les dades i l'intent de conèixer en quina mesura els fets que se'ns expliquen han estat tergiversats, falsejats o escapçats.

2. Cal educar en la llibertat i, quan calgui, en la desobediència civil. No cal reiterar aquí el valor de l'educació en la llibertat, suficientment tractat arreu, però potser sí que cal advertir dels perills que un control social creixent –facilitat per les noves tecnologies– suposa per a les llibertats. Quan la llibertat es veu amenaçada, i també quan les accions polítiques i socials són clarament injustes, l'educador –malgrat que pugui semblar paradoxal– ha d'intentar promoure la desobediència civil. La justícia i la llibertat ben entesa s'haurien de situar sempre per damunt de les lleis.

3. Cal educar en l'austeritat. La Terra té uns recursos limitats que han de servir per satisfer les nostres necessitats i les de les futures generacions. Tanmateix és evident que els qui habitem en els països industrialitzats estem abusant des de fa anys d'aquests recursos: els consums energètics i d'aigua, la generació de residus, l'abandonament de deixalles perfectament útils, els elevats nivells de contaminació en són algunes mostres. No és just

* Transcripció de les paraules pronunciades el 21 de juny de 2000 amb motiu de l'acte d'entrega de títols a la promoció 2000 d'Educadors/es Socials de la EUES-Pere Tarrés. URL.

–ni a la llarga possible– seguir aquest ritme i s’imposa l’austeritat personal i col·lectiva. Per tal que l’austeritat es pugui imposar caldrà trencar el binomi segons el qual una major felicitat equival a un major consum. Ben al contrari, sovint la qualitat de vida i, a la llarga, la satisfacció personal es millora amb la responsabilitat en el consum dels béns i en l’ús dels serveis.

4. Cal educar en la solidaritat. La pobresa en el Tercer Món no té mesura; seixanta mil persones moren diàriament de gana per falta de cobertura de les seves necessitats bàsiques, l’esperança de vida en els països africans baixa constantment i els qui vivim en el món econòmicament desenvolupat disposem d’una renda setanta dues vegades més gran que la cinquena part més pobre de la humanitat. Per altra banda, la pobresa a Espanya segueix reiteradament situada en els vuit milions de persones que ja fa catorze anys va assenyalar Càritas. Cal, doncs, educar en la solidaritat, solidaritat que lògicament no s’ha de limitar a almoines més o menys generoses o a ajuts al desenvolupament més o menys propers al 0,7% del PIB. Ens cal aprendre a repartir el treball, a practicar el comerç just, a no evadir els impostos, a no renunciar a l’anomenat estat del benestar i a pensar en termes de justícia social.

5. Cal educar en l’acolliment migratori. Val la pena recordar que la història de la humanitat és la història de les migracions i que Europa es va industrialitzar en bona mesura gràcies a successives onades d’emigració. Ara no podem tancar les portes als qui legítimament volen millorar, venint a casa nostra, les seves condicions de vida. Contràriament al que es pensa, la immigració no és pas la causa de l’atur i des del punt de vista cultural representa un notable enriquiment. Cal, doncs, educar en l’acolliment dels emigrants i dels refugiats polítics i fer veure a l’opinió pública que el Planeta és de tothom.

6. Cal educar per a la convivència. Les noves tecnologies mal digerides ens poden dur a una societat individualitzada en la qual la relació humana perdi sentit a favor de la relació persona-màquina. Com deien alguns dels activistes del maig francès del 68: “tanquem el televisor i obrim la finestra”, que avui en dia traduiríem per: deixem per una llarga estona l’ordinador, el vídeo, el telèfon mòbil i els *walkmans* i dediquem-nos al passeig, a la tertúlia, a la creació artística, a la lectura i a la sobretaula.

7. Cal educar per a la pau. La pau no s’aconsegueix tan sols mitjançant els bons desitjos, sinó que se n’han d’anar creant les condicions mentals, econòmiques, socials, jurídiques i polítiques. Des del punt de vista edu-

catiu, hi ha tres qüestions especialment importants: l'eliminació de la violència com a motiu principal de l'entreteniment audiovisual, la mentalització sobre la inutilitat i perversió de les guerres, acompanyada de la convicció sobre la viabilitat de la prevenció i de la resolució pacífica dels conflictes i la denúncia dels instruments de preparació de la guerra.

8. Cal educar en la coherència. És convenient d'una manera fonamental la coherència entre els fins i els mitjans que es pot expressar, per exemple, en diferents formes d'objecció de consciència quan es diu voler la pau, en un consum responsable quan es manifesta apreciar el medi ambient, en una renúncia a determinats guanys financers quan l'ètica de les inversions és dubtosa, i en un arriscar la llibertat personal quan les llibertats col·lectives es posen en joc.

9. Cal educar en el compromís. L'educador social és lògicament participatiu de mena i assumeix les conseqüències que això suposa. La implicació en entitats de lleure i d'educació no formal, en associacions veïnals, en organitzacions no governamentals, en sindicats, en iniciatives d'economia social, en moviments i partits polítics, en càrrecs de responsabilitat pública, representen opcions possibles i em permetria dir que obligades sempre que es cregui disposar de les capacitats corresponents.

El canvi serà possible sempre que estiguem convençuts que no tenim el dret a perdre l'esperança

10. Cal educar en l'esperança. Els temps presents no aparenten sempre ser bons, però precisament per això hi ha cada cop més gent descontenta amb la injustícia, amb la pobresa i amb la violència. Els benestants americans protestant a Seattle contra un comerç internacional injust, les xarxes i els moviments socials demanant al govern espanyol la condonació del deute extern del Tercer Món, i un important contingent de catalans rebutjant tota forma de preparació de la guerra al Parc de la Ciutadella, són exemples recents d'aquest desig de canvi. El canvi serà, sens dubte, possible sempre que estiguem convençuts que no tenim el dret a perdre l'esperança.